

Tekalif-i Milliye Emirleri

SERDAR ŞAHİNKAYA
İKTİSATÇI

Kurtuluş Savaşı biterken Anadolu toprakları, savaşı, ölümü, ihaneti görmüş. Direnci, dayanışmayı ve dostluğu geçirmiş ve yaralı, yoksuldu ama özgür, bağımsız, eşit ve onurlu bir ülkedir...

Efendim, ateşle barutun dans ettiği, kızılca kıyamet günleridir.

Batı Anadolu ve Trakya topraklarının nerede ise tamamı işgal altındadır. Yunan işgal ordusu Ankara yakınına dayanmıştır.

Meclis'in Kayseri'ye taşınması dahi konuşulmaktadır...

Türk ordusu Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilmiştir...

5 Ağustos 1921 günü Büyük Millet Meclisi, ordu ile ilgili bütün yetki ve sorumluluğu tek elde toplama amacıyla Başkomutanlık Yasası'nı oybirliği ile kabul eder. Böylece Meclis, bu konu ile ilgili bütün yetkilerini üç ay süreyle Başkomutan seçtiği Mustafa Kemal Paşa'ya devrediyordu. Artık o, bir yasa yapıcıdır.

Vereceği her emir birer yasa sayılacak, derhal yürürlüğe girecek ve uygulanacaktır.

Topyekûn savaş

Mustafa Kemal Paşa, Başkomutanlık Yasası'nın yürürlüğü girmesinden iki tam gün sonra Tekalif-i Milliye Emirleri'ni günümüz Türkçesi ile Ulusal Yükümlülük Emirlerini çıkarmıştır. 7-8 Ağustos 1921'de 10 ayrı konuda 10 madde halinde yayımlanan bu emirler, telgraflarla yurdun dört bir yanına ulaştırılmış ve uygulamaya geçilmiştir. Halka duyurulması ise Ankara'da basılan Hâkimiyet-i Milliye gazetesi aracılığıyla olmuştur. Unutulmamalıdır ki bu emirler "topyekûn bir kurtuluş savaşı için" büyük hazırlıktır. Unutulmamalıdır ki bu emirler aynı zamanda emperyalizmin kucağındaki Osmanlı Sarayı'na karşı da çıkarılmıştır.

Ve yine unutulmamalıdır ki sağlanan desteklerin nerede ise tamamı kurtuluştan sonra sahiplerine geri ödenmiştir.

Zorlu süreci iyi öğrenmek, tarihi fotoğraflarla da görsel hafızayı canlandırmak için Mülkiyeli üstadımız rahmetli Alptekin Müderrisoğlu'nun özellikle "Yoksulların Zaferi: Fotoğraflarla Kurtuluş Savaşı'nın Maddi ve Mali Kaynakları" başlıklı 316 sayfalık kitabını okumak lazım gelir.

10 madde

Gelin o on maddelik emirlerle biraz yakından bakalım:

1) Her ilçede kaymakamın başkanlığında malmüdürlü ve ilçenin en büyük askeri amiri ile idare medisi, belediye ve ticaret odalarının seçtikleri üyelerden oluşan Tekalifi Milliye komisyonları (Milli Yükümlülükler komisyonları) kurulacaktır. Bu komisyonlara o yörenin Müdafaa-i Hukuk dernekleri merkez kurulundan iki üye ile köylerde imamlar ve muhtarlar tabii üye olarak katılacaklardır. Tekalifi Milliye komisyonları derhal toplantılara başlayacak ve hiçbir komisyon üyesine hizmetleri karşılığı ücret ödenmeyecektir. Ayrıca her komisyon iki ay süre ile askeri hizmetleri ertelenmek üzere altı memur çalıştıracaktır.



Mustafa Kemal Paşa'nın Tekalif-i Milliye kararları sırasında, Ankara'da ikâmet ettiği Tren Garı'ndaki odası.

2) Kentler, kasabalar ve köylerdeki her ev birer kat çamaşır (külot, fanila veya benzeri iç giyim), birer çorap, birer çift çarık hazırlayacak, belirli süre içinde komisyona teslim edecektir. Ordu ihtiyaçlarında kullanılacak bu giyeceklerin, yöresel özellikler göz önünde tutularak hazırlanmasına dikkat edilecektir.

3) Tüccar ve halk elinde bulunan çamaşırılık bez, Amerikan patiska, yıkanmış veya yıkanmamış yün ve tiftikle, erkek elbisesi yapımına yarayan her türlü yazlık ve kışlık kumaş, kösele, taban astarlığı, sarı ve siyah meşin sahtiyen mamul veya yarı mamul çarık, fotin, demir kundura çivisi, kundura ve saraç ipliği, nal, nal yapımında kullanılan demir, yem torbası mih, yular, belleme, kolan, kaşağı, gebre, semer ve organların

'Devlet ödeyecek'

4) Tüccar ve halkın elinde bulunan mevcut buğday, un, saman, arpa, kuru fasulye, bulgur, nohut, mercimek, koyun, keçi, kasaplık sığır, şeker, gazyağı, pirinç, sabun tereyağı, zeytinyağı, tuz, çay ve mum stoklarının yüzde kırkına ordu adına el konulacaktır. El konulan malların bedelleri daha sonra devlet tarafından ödenecektir.

5) Ordu içinde alınan taşıt araçlarının dışında halkın elinde kalan her türlü taşıt aracıyla (at arabası, yaylı, öküz arabası, kağrı, at, eşek, katır, deve, kamyon, kamyonet, motorlu tekne, takı) halk ayda bir kez olmak ve yüz kilometreyi aşmamak şartıyla orduya ait malları istenen yere kadar taşıyacaktır. Taşıma hizmetleri parasız yürütülecek, kimseye ücret ödenmeyecektir.

6) Ülkeyi terk etmiş olanların hazineye geçmiş olan mallarından ordu ihtiyacını karşılamaya yarayacak olanlara el konulacaktır.

7) Halkın elinde bulunan savaşta yararlanılabilecek her türlü silah ve cephane, en çok üç gün içinde Tekalif-i Milliye komisyonlarına teslim edilecektir. El konulan silah ve cephane için ücret ödenmeyecektir.

8) Halkın, tüccarın ve nakliyecilerin elinde bulunan benzin, vakum, gres yağı, makine yağı, don yağı, saatçi ve taban yağları, va-

zelin, otomobil lastiği, kamyon lastiği, lastik yapıştırıcısı, solüsyon, buji, soğuk tutkal, Fransız tutkalı, telefon makinesi, kablo, çiplak tel, pil tecrit edici madde ve bunlara benzer malzeme ile sülfirik asit stoklarının yüzde kırkına ordu adına el konulacaktır. Alınan mal ve malzemenin bedelleri daha sonra devlet tarafından ödenecektir.

9) Demirci, marangoz, dökücü, tesviyeci, saraç ve araba yapan esnaf ile imalathaneler tespit edilecek, bunların üretim, onarım ve yapım kapasiteleri hesaplanacaktır. Ayrıca süngü, kılıç, mızrak ve eğer yapabilecek zanaatkarlar da aranıp belirlenecektir. Söz konusu edilen esnaf, imalathane ve zanaatkarlar savaş araç ve gereçleri üretimi, onarım ve yapımı ile görevlendirilecektir. Sürekli görevlendirilecekler geçimlerine yetecek ücret ödenecektir.

10) Daha önce halka bırakılmış olan dört tekerlekli yaylı araba, dört tekerlekli at ve öküz arabalarının bütün donatımları ve hayvanları dahil olmak üzere yüzde yirmisi, binek atı, top çekebilecek hayvanlar, yük taşıma atı, katır, eşek ve develerin yüzde yirmisi ordu adına alınacaktır. Bütün bu almanların bedeli daha sonraları devlet eliyle ödenecektir.

Hakikate saygı

Kurtuluş Savaşı biterken Anadolu toprakları, savaşı, ölümü, ihaneti görmüş. Direnci, dayanışmayı ve dostluğu geçirmiş ve yaralı, yoksuldu ama özgür, bağımsız, eşit ve onurlu bir ülkedir...

İşte bu ülkenin ilk Diyanet İşleri Başkanlığı'na savaş boyunca Ankara Müftüsü olan Rıfat Börekçi atanır. Rıfat Börekçi, Tekalifi Milliye kapsamında bir kese altın vermiştir. Zafer sonrasında karşılığı kendisine gönderilir. "Ben o parayı kara gün için biriktirmiştim. Kara gün geldi, kullanıldı. Artık kara günler son buldu" diyerek iadeyi kabul etmez. Tıpkı günümüzdeki gibi değil mi?

Sapla, saman birbirine karıştırılmamalıdır.

Önce ciddi bilgi sahibi olunmalı ve 99 yıl öncesi hatırlanmalı ve hakikate saygıda kusur edilmemelidir!